

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 19.11.1982, sp. zn. 4 Cz 64/82, ECLI:CZ:NS:1982:4.CZ.64.1982.1

Číslo: 50/1984

Právní věta: Uvedla-li zůstavitelka v závěti výslovně jen konkrétní nemovitost, jež má připadnout závětní dědičce, ale později tuto nemovitost prodala, takže v době smrti již nebyla její vlastnící, nestává se takto určená osoba platně závětní dědičkou jiných věcí z tohoto dědictví. Nedostatek projevu vůle zůstavitelky o ustanovení téže osoby dědičkou ze závěti ohledně jiných věcí zůstavitelky nemůže být zhojen tím, že dědic ze zákona uznal vůli zůstavitelky v tom smyslu, že původně určené dědičce ze závěti připadne např. jiná nemovitost z dědictví.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 19.11.1982

Spisová značka: 4 Cz 64/82

Číslo rozhodnutí: 50

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dědění, Řízení před státním notářstvím, Závěť

Předpisy: 40/1964 Sb. § 35
§ 476

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 50/1984 sb. rozh.

Uvedla-li zůstavitelka v závěti výslovně jen konkrétní nemovitost, jež má připadnout závětní dědičce, ale později tuto nemovitost prodala, takže v době smrti již nebyla její vlastnící, nestává se takto určená osoba platně závětní dědičkou jiných věcí z tohoto dědictví.

Nedostatek projevu vůle zůstavitelky o ustanovení téže osoby dědičkou ze závěti ohledně jiných věcí zůstavitelky nemůže být zhojen tím, že dědic ze zákona uznal vůli zůstavitelky v tom smyslu, že původně určené dědičce ze závěti připadne např. jiná nemovitost z dědictví.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 19. 11. 1982, [4 Cz 64/82](#))

Zůstavitelka T. Z. zanechala závěť pořízenou ve formě notářského zápisu z 13. 9. 1973. V závěti bylo uvedeno, že nemovitost čp. 193 v Ch. (v bezpodílovém spoluvlastnictví zůstavitelky s pozůstalým manželem) odkazuje pozůstalé neteři H. S. Ostatního majetku zůstavitelky se závěť netýkala.

Pozůstalý manžel zůstavitelky jako jediný dědic ze zákona uznal platnost této závěti.

Státní notářství v Olomouci svým rozhodnutím určilo, které z věcí z bezpodílového spoluvlastnictví zůstavitelky a pozůstalého manžela náleží do dědictví, a to tak, že pozůstalý manžel převzal všechny movité věci s tím, že do dědictví vyplatí částku 5650 Kčs, a dále že do dědictví bude zařazena polovina nemovitostí.

Dalším rozhodnutím pak státní notářství určilo obecnou cenu majetku zůstavitelky částkou 43 859 Kčs, výši dluhů částkou 2689 Kčs a čistou hodnotu dědictví částkou 41 170 Kčs.

Poté účastníci uzavřeli dohodu o vypořádání dědictví, podle níž pozůstalý manžel převzal polovinu nemovitostí patřících do dědictví a zavázal se zaplatit dědičce ze závěti na vyrovnání jejích dědičských nároků částku 20 000 Kčs nejpozději do 10. 10. 1981. Tuto dohodu státní notářství schválilo.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že uvedeným rozhodnutím státního notářství byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

V projednávané věci státní notářství sice zjistilo stav a obsah závěti zůstavitelky, nevypořádalo se však s otázkou, zda je tato závěť v celém rozsahu platná a zda lze podle ní projednat dědictví. Z obsahu spisu totiž vyplývá, že zůstavitelka v den své smrti již nebyla spolu se svým manželem bezpodílovou spoluvlastnicí domu čp. 193 v Ch., uvedeného v závěti, ale že tento dům již v roce 1975 spolu se svým manželem prodala. Podle kupní smlouvy sepsané a registrované státním notářstvím v Olomouci 20. 8. 1975 nabyla však zůstavitelka s manželem vlastnictví jiného rodinného domku, a to domku čp. 177 se stavební plochou č. 215 a zahradou parc. 936/1 a ostatní plochou parc. č. 936/2 v P. Tyto nemovitosti, které byly předmětem projednání dědictví, v závěti uvedeny nebyly.

Jestliže zůstavitelka v závěti určila výslovně jen konkrétní nemovitost, která má ustanovené závětní dědičce připadnout, ale později tuto nemovitost prodala, takže v době smrti již nemovitost nebyla v jejím vlastnictví, je závěť neplatná a nelze z ní v řízení o projednání dědictví vycházet. Pokud by zůstavitelka chtěla ustanovit H. S. dědičkou i nově nabytých nemovitostí, musela by tak učinit (v souladu s ustanovením § 35 o. z.) výslovně nebo jiným způsobem nevzbuzujícím pochybnost o tom, co chtěl účastník projevit, a formou odpovídající ustanovení § 476 o. z. Nedostatek projevu vůle zůstavitelky nelze zhojit uznáním platnosti závěti dědicem ze zákona.

Státní notářství tedy vycházelo z nesprávného právního názoru ohledně právní účinnosti závěti z 13. 9. 1973 a v důsledku toho i z nesprávného okruhu účastníků řízení. Vzhledem k neplatnosti závěti mělo být jednáno jen s dědicem ze zákona, tj. s pozůstalým manželem.

Nehledě k uvedeným skutečnostem nepostupovalo státní notářství správně ani při schvalování dohody o vypořádání dědictví, pokud podíl závětní dědičky byl stanoven částkou 20 000 Kčs. Závěť byl H. S. odkázán pouze podíl na nemovitosti. Jestliže se účastníci dohodli, že závětní dědička dostane svůj podíl v penězích, pak její podíl nemohl být vyšší než cena poloviny nemovitosti.

V projednávané věci se dále státní notářství spokojilo se znaleckým posudkem o ceně nemovitosti, předloženým účastníky, aniž zkoumalo značný rozdíl mezi cenou v něm uvedenou a cenou, za kterou byla nemovitost v roce 1975 zakoupena.

Uvedeným rozhodnutím státního notářství byl tedy porušen zákon v ustanoveních § 4 odst. 1, § 28, § 29, § 34, § 35, § 37 odst. 1 a § 39 odst. 2 not. ř. ve spojení s ustanoveními § 461 odst. 2 a § 482 o. z.